

UCHWAŁA SEJMU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 17 lipca 1986 r.

Regulamin Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dział I

Postanowienia ogólne.

Rozdział 1

Posłowie.

Art. 1. 1. Sejm jako najwyższy organ władzy państwowej realizuje swe konstytucyjne funkcje stanowienia prawa, określania podstawowych kierunków działalności i polityki państwa oraz kontroli działalności innych organów władzy i administracji państwowej poprzez aktywny udział posłów w pracach Sejmu i jego organów.

2. Obowiązki i prawa posłów określają przepisy ustawy z dnia 31 lipca 1985 r. o obowiązkach i prawach posłów na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 37, poz. 173). Regulamin Sejmu określa szczegółowo obowiązki i prawa posłów związane z organizacją wewnętrzną Sejmu i porządkiem jego prac.

Art. 2. 1. Posłowie na pierwszym posiedzeniu Sejmu składają ślubowanie poselskie według roty ustalonej w przepisach ustawy o obowiązkach i prawach posłów na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Ślubowanie odbywa się w ten sposób, że po odczytaniu rot wywoływani kolejno posłowie, powstawszy, wypowiadają słowo „ślubuję”.

3. Posłowie nieobecni na pierwszym posiedzeniu Sejmu oraz posłowie, którzy uzyskali mandat w czasie trwania kadencji, składają ślubowanie poselskie na pierwszym posiedzeniu, na którym są obecni.

4. Sprawy posłów, którzy nie złożyli ślubowania w terminie 3 miesięcy od dnia wyboru, rozpatruje Prezydium Sejmu.

Art. 3. 1. Sprawy stwierdzenia ważności wyboru posłów oraz stwierdzenia, w związku z wniesionym protestem, ważności wyboru posła albo ważności wyborów

podlegają, przed wniesieniem ich pod obrady Sejmu, rozpatrzeniu przez Komisję Regulaminową i Spraw Poselskich. Komisja przedstawia Sejmowi sprawozdanie zawierające stosowne wnioski.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, Sejm podejmuje uchwałę.

Art. 4. 1. Aktywny udział w pracach Sejmu jest prawem i obowiązkiem każdego posła. Posła obowiązuje obecność i czynny udział w posiedzeniach Sejmu oraz organów Sejmu, do których został wybrany. Na posiedzeniach Sejmu posłowie zajmują w okresie kadencji stałe miejsca na sali posiedzeń.

2. Poseł stwierdza swą obecność na posiedzeniu Sejmu, komisji, podkomisji i zespołów poselskich podpisem na liście obecności.

3. W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu Sejmu lub komisji poseł powinien w ciągu 7 dni usprawiedliwić w formie pisemnej swą nieobecność przed Marszałkiem Sejmu lub przewodniczącym komisji, którzy po uznaniu powodów za uzasadnione usprawiedliwiają nieobecność posła.

4. Sprawy posłów nieobecnych bez usprawiedliwienia na dwóch posiedzeniach Sejmu lub komisji w okresie trwania danej sesji podlegają rozpatrzeniu w trybie art. 5.

5. Poseł może z ważnych przyczyn zwrócić się do Prezydium Sejmu o udzielenie urlopu od wykonywania obowiązków poselskich; Prezydium Sejmu udziela urlopu w porozumieniu z prezydium klubu lub koła, którego poseł jest członkiem; na czas trwania urlopu zawiesza się wypłacanie diety poselskiej.

Art. 5. 1. Sprawy posłów, którzy nie wykonują obowiązków poselskich, jak również posłów, którzy zachowują się w sposób nieodpowiadający godności posła — podlegają, na wniosek Prezydium Sejmu, rozpatrzeniu przez Komisję Regulaminową i Spraw Poselskich.

2. Komisja Regulaminowa i Spraw Poselskich, w wyniku rozpatrzenia sprawy, o której mowa w ust. 1, może w drodze uchwały:

- 1) zwrócić posłowi uwagę,
- 2) udzielić posłowi upomnienia.

3. Od uchwały Komisji posłowi przysługuje, w terminie 14 dni od jej doręczenia, odwołanie do Prezydium Sejmu. Odwołanie wnosi się na ręce Marszałka Sejmu, który przedstawia je na posiedzeniu Prezydium, po zasięgnięciu opinii klubu lub koła, którego poseł jest członkiem.

Art. 6. 1. Wniosek w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie posła do odpowiedzialności karno-sądowej lub aresztowanie składa się do Prezydium Sejmu, które przekazuje ten wniosek do rozpatrzenia przez Komisję Regulaminową i Spraw Poselskich.

2. Komisja powiadamia posła, którego wniosek dotyczy, o treści wniosku oraz terminie jego rozpatrzenia przez Komisję.

3. Poseł, którego wniosek dotyczy, może przedstawić Komisji wyjaśnienia i własne wnioski w tej sprawie, w formie pisemnej lub ustnie.

4. Po rozpatrzeniu sprawy Komisja uchwała sprawozdanie wraz z propozycją przyjęcia lub odrzucenia wniosku.

5. Sejm wyraża zgodę na pociągnięcie posła do odpowiedzialności karno-sądowej lub aresztowanie większością co najmniej dwóch trzecich głosów.

Rozdział 2

Sesje i posiedzenia Sejmu.

Art. 7. 1. Rada Państwa zwołuje sesje zwyczajne Sejmu dwa razy do roku: sesję jesienną nie później niż na dzień 31 października i sesję wiosenną nie później niż na dzień 1 kwietnia.

2. Rada Państwa zwołuje sesje nadzwyczajne Sejmu z własnej inicjatywy lub w terminie miesiąca na pisemny wniosek co najmniej jednej trzeciej ogólnej liczby posłów.

3. O zamknięciu sesji Sejmu postanawia Sejm, na wniosek Prezydium.

Art. 8. W sesji jesiennej Sejm rozpatruje w szczególności: sprawy związane z planowaniem społeczno-gospodarczym, projekt ustawy budżetowej oraz projekty innych planów finansowych państwa, w sesji wiosennej zaś — sprawozdania rządu z wykonania: narodowego planu społeczno-gospodarczego, budżetu oraz innych planów finansowych państwa, a także wniosek w przedmiocie absolutorium.

Art. 9. 1. W okresie trwania sesji Sejm odbywa posiedzenia.

2. Przedmiot posiedzeń Sejmu stanowią w szczególności:

- 1) wybór Marszałka, wicemarszałków i sekretarzy Sejmu oraz komisji sejmowych,
- 2) wybór Rady Państwa oraz Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu,
- 3) powoływanie i odwoływanie Rady Ministrów lub poszczególnych jej członków oraz przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju, prezesa Najwyższej Izby Kontroli i prezesa Narodowego Banku Polskiego,

- 4) uchwały Rady Państwa w sprawie powołania i odwołania członków Rady Ministrów,
- 5) projekty ustaw i uchwał Sejmu oraz sprawy związane z zatwierdzaniem dekretów,
- 6) wnioski i informacje oraz sprawozdania Rady Państwa,
- 7) sprawy związane z planowaniem społeczno-gospodarczym, w tym założenia i projekty narodowego planu społeczno-gospodarczego, projekty budżetu i innych planów finansowych państwa, a także sprawozdania z ich wykonania wraz z wnioskiem w przedmiocie absolutorium,
- 8) exposé prezesa Rady Ministrów oraz sprawozdania i informacje rządu lub poszczególnych członków Rady Ministrów, a także sprawozdania i informacje Najwyższej Izby Kontroli,
- 9) sprawy związane z wprowadzaniem w życie i wykonywaniem ustaw i uchwał Sejmu,
- 10) interpelacje i zapytania poselskie,
- 11) sprawy określone w ustawach oraz inne sprawy wniesione bądź przekazane przez Prezydium Sejmu z inicjatywy własnej, posłów i Rady Społeczno-Gospodarczej, komisje sejmowe, a także Radę Państwa i Radę Ministrów.

Art. 10. 1. Posiedzenia Sejmu są jawne.

2. Jawność posiedzeń Sejmu zapewnia się w szczególności poprzez:

- 1) wcześniejsze informowanie opinii publicznej o posiedzeniach,
- 2) umożliwienie prasie, radiu i telewizji sporządzania sprawozdań z posiedzeń,
- 3) umożliwienie publiczności obserwowania obrad Sejmu z galerii w sali posiedzeń Sejmu, na zasadach określonych przez Marszałka Sejmu w przepisach porządkowych.

3. Sejm, na wniosek Prezydium Sejmu lub co najmniej 30 posłów, może uchwalić tajność posiedzenia, jeżeli wymaga tego dobro Państwa.

4. Obrady i głosowanie nad wnioskiem o uchwalenie tajności posiedzenia są niejawne.

Art. 11. 1. W posiedzeniach Sejmu uczestniczą osoby wchodzące w skład Rady Państwa, członkowie Rady Ministrów, przewodniczący Komitetu Obrony Kraju, prezes Najwyższej Izby Kontroli oraz prezes Narodowego Banku Polskiego; potwierdzają oni swoją obecność podpisem na liście obecności. W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu są oni obowiązani do delegowania swoich upoważnionych zastępców.

2. Wstęp na salę posiedzeń Sejmu przysługuje prezesowi Trybunału Konstytucyjnego, przewodniczącemu Trybunału Stanu, pierwszemu prezesowi Sądu Najwyższego, Prokuratorowi Generalnemu PRL oraz zaproszonym przez Prezydium Sejmu osobom i delegacjom; zajmują oni wyznaczone na sali posiedzeń miejsca.

Art. 12. 1. Pierwsze posiedzenie Sejmu w kadencji odbywa się w dniu oznaczonym przez Radę Państwa jako dzień rozpoczęcia pierwszej sesji Sejmu.

2. Pierwsze posiedzenie otwiera Marszałek-Senior, powoływany przez Radę Państwa spośród najstarszych wiekiem posłów.

3. Marszałek-Senior przeprowadza złożenie ślubowania poselskiego przy pomocy powołanego przez siebie

spośród najmłodszych wiekiem posłów sekretarza oraz wybór Marszałka Sejmu.

Art. 13. 1. Posiedzenia Sejmu odbywają się w terminach ustalonych przez Prezydium Sejmu lub uchwałą Sejmu.

2. Porządek dzienny posiedzeń Sejmu ustala Prezydium Sejmu i przedstawia go Sejmowi do zatwierdzenia. Przy ustalaniu porządku dziennego Prezydium Sejmu bierze pod uwagę wnioski Konwentu Seniorów, poszczególnych posłów i komisji sejmowych oraz wojewódzkich zespołów poselskich.

3. Prezydium Sejmu, najpóźniej na 7 dni przed planowanym posiedzeniem, a w wyjątkowych wypadkach w terminie krótszym, zawiadamia o dacie i porządku dziennym tego posiedzenia posłów, Radę Państwa, członków Rady Ministrów, przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju, prezesa Trybunału Konstytucyjnego, przewodniczącego Trybunału Stanu, prezesa Najwyższej Izby Kontroli, prezesa Narodowego Banku Polskiego, pierwszego prezesa Sądu Najwyższego i Prokuratora Generalnego PRL.

Art. 14. 1. Wypowiedziane przez posłów w toku posiedzenia Sejmu wnioski i uwagi podlegają wnikliwemu rozpatrzeniu przez właściwe organy państwowe, instytucje i organizacje.

2. O zajęтым stanowisku w sprawach wniosków i uwagi o istotnym znaczeniu społecznym oraz mających charakter ogólnopaństwowy organy, instytucje i organizacje, o których mowa w ust. 1, informują niezwłocznie Prezydium Sejmu.

3. Prezydium Sejmu może zwrócić się do właściwych organów, instytucji i organizacji o przedstawienie stanowiska w sprawie wniosku lub uwagi wypowiedzianej przez posła w toku posiedzenia Sejmu.

Dział II

Organy Sejmu.

Art. 15. Organami Sejmu są:

- 1) Prezydium Sejmu,
- 2) Konwent Seniorów,
- 3) komisje sejmowe.

Art. 16. 1. Prezydium Sejmu tworzą Marszałek i czterej wicemarszałkowie Sejmu. Prezydium Sejmu działa na zasadzie kolegiałności.

2. Marszałka i wicemarszałków wybiera Sejm, podejmując uchwałę bezwzględną większością głosów.

Art. 17. 1. Prezydium Sejmu stoi na straży praw Sejmu, reprezentuje Sejm na zewnątrz, zapewnia realizację planów prac Sejmu i jego organów, czuwa nad terminowością prac Sejmu i jego organów oraz nad prawidłowym stosowaniem regulaminu Sejmu.

2. Prezydium Sejmu w szczególności:

- 1) ustala ramowe plany prac Sejmu, obejmujące sesję jesienną i wiosenną,
- 2) zwołuje posiedzenia Sejmu, ustala ich porządek dzienny i przedstawia go do zatwierdzenia Sejmowi,
- 3) kieruje sprawami z zakresu stosunków Sejmu z parlamentami innych krajów,
- 4) organizuje współpracę i wymianę doświadczeń między komisjami sejmowymi, koordynuje ich działania oraz może zlecać im rozpatrzenie określonych spraw,

5) utrzymuje łączność z wojewódzkimi zespołami poselskimi, udziela im pomocy, organizuje współpracę i wymianę doświadczeń między zespołami oraz może kierować do nich wytyczne dotyczące ich pracy,

6) określa formy współdziałania komisji z wojewódzkimi zespołami poselskimi,

7) kieruje wnioskami w sprawie powołania członka Rady Ministrów do właściwych komisji sejmowych w celu przedstawienia opinii,

8) koordynuje współpracę komisji sejmowych z Radą Społeczno-Gospodarczą oraz nadaje właściwy bieg opiniom i wnioskom Rady,

9) rozpatruje zgłoszone przez wojewódzkie rady narodowe propozycje dotyczące rozstrzygnięcia problemów wymagających ogólnopaństwowej regulacji,

10) dokonuje wykładni regulaminu Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich,

11) dokonuje okresowych ocen wykonywania przez organy administracji państwowej obowiązków wobec Sejmu i jego organów oraz posłów; wnioski w tym zakresie przekazuje prezesowi Rady Ministrów oraz prezydiom komisji sejmowych,

12) ustala zasady organizowania doradztwa naukowego na rzecz Sejmu i jego organów, powoływania doradców sejmowych oraz korzystania z opinii i ekspertyz,

13) podejmuje działania przewidziane w przepisach ustawy o obowiązkach i prawach posłów na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

14) podejmuje w razie potrzeby, na wniosek posła lub wojewódzkiego zespołu poselskiego, odpowiednie środki w wypadku niezłażenia bądź niewłaściwego złażenia interwencji, skargi lub wniosku,

15) uchwała projekt budżetu Kancelarii Sejmu.

Art. 18. 1. Prezydium Sejmu obraduje na posiedzeniach.

2. Porządek dzienny i termin posiedzenia Prezydium Sejmu ustala Marszałek Sejmu.

3. W posiedzeniach Prezydium Sejmu biorą udział z głosem doradczym Szef Kancelarii Sejmu oraz osoby zaproszone przez Marszałka Sejmu.

4. Z posiedzeń Prezydium Sejmu sporządza się protokół, który podpisuje Marszałek Sejmu. Protokół stanowi jedyne urzędowe stwierdzenie przebiegu posiedzenia Prezydium.

Art. 19. 1. Marszałek Sejmu przewodniczy obradom Sejmu, kieruje pracami Prezydium Sejmu i Konwentu Seniorów oraz przewodniczy ich obradom, wykonuje inne zadania przewidziane w przepisach regulaminu Sejmu lub powierzone przez Sejm albo Prezydium Sejmu. Marszałek Sejmu wydaje zarządzenia porządkowe.

2. Wicemarszałkowie Sejmu zastępują Marszałka Sejmu w zakresie określonym przez Prezydium Sejmu.

Art. 20. 1. W skład Konwentu Seniorów wchodzi: Marszałek i wicemarszałkowie Sejmu, przewodniczący klubów poselskich lub ich zastępcy oraz przewodniczący Rady Społeczno-Gospodarczej.

2. Konwent Seniorów może rozszerzyć swój skład przez kooptację innych posłów.

Art. 21. 1. Konwent Seniorów zapewnia współdziałanie klubów i kół poselskich w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu, a także w sprawach dotyczących zapewnienia sprawnego toku pracy Rady Społeczno-Gospodarczej.

2. Konwent Seniorów w szczególności opiniuje:

- 1) projekty porządku dziennego poszczególnych posiedzeń Sejmu i ich terminy,
- 2) wnioski co do trybu dyskusji nad poszczególnymi punktami porządku dziennego posiedzenia Sejmu,
- 3) wnioski co do wyboru przez Sejm jego organów,
- 4) inne sprawy przekazane przez Prezydium Sejmu.

3. Posiedzenia Konwentu Seniorów zwołuje Marszałek Sejmu z inicjatywy własnej, Prezydium Sejmu lub na żądanie co najmniej jednego z klubów.

4. Do posiedzeń Konwentu Seniorów stosuje się odpowiednio przepisy art. 18 ust. 2—4.

Art. 22. 1. Komisje sejmowe są organami powołanymi do rozpatrywania i przygotowywania spraw stanowiących przedmiot obrad Sejmu, do wyrażania opinii w sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm lub Prezydium Sejmu, jak również organami pomocniczymi Sejmu w zakresie kontroli działalności poszczególnych organów państwowych oraz innych organów i organizacji w zakresie wprowadzania w życie i wykonywania ustaw i uchwał Sejmu.

2. Komisje działają na podstawie planów pracy.

Art. 23. 1. Sejm, w drodze uchwały, powołuje komisje stałe oraz wybiera ich skład osobowy.

2. W trybie określonym w ust. 1 Sejm może powoływać komisje nadzwyczajne; powołując taką komisję Sejm określa cel, zasady i tryb jej działania oraz wybiera jej skład osobowy.

3. Uprawnienia i tryb działania komisji powoływanych na podstawie art. 26 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ustala każdorazowo Sejm.

Art. 24. 1. Ustanawia się następujące komisje stałe:

- 1) Administracji, Spraw Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości,
- 2) Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Komunalnej i Mieszkaniowej,
- 3) Edukacji Narodowej i Młodzieży,
- 4) Górnictwa i Energetyki,
- 5) Kultury,
- 6) Nauki i Postępu Technicznego,
- 7) Obrony Narodowej,
- 8) Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych,
- 9) Odpowiedzialności Konstytucyjnej,
- 10) Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów,
- 11) Polityki Społecznej, Zdrowia i Kultury Fizycznej,
- 12) Prac Ustawodawczych,
- 13) Przemysłu,
- 14) Regulaminową i Spraw Poselskich,
- 15) Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
- 16) Rynku Wewnętrznego, Drobnej Wytwórczości i Usług,
- 17) Skarg i Wniosków,
- 18) Spraw Samorządowych,
- 19) Spraw Zagranicznych,
- 20) Transportu i Łączności,
- 21) Współpracy Gospodarczej z Zagranicą i Gospodarki Morskiej.

2. Przedmiotowy zakres działania komisji, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do regulaminu Sejmu.

Art. 25. 1. Sejm, w drodze uchwały, wybiera czterech sekretarzy Sejmu. Wybór odbywa się łącznie, chyba że Sejm postanowi inaczej.

2. Sekretarze Sejmu prowadzą listę mówców i protokoły posiedzeń Sejmu, dokonują obliczania wyników głosowania i pełnią inne czynności zlecone przez Marszałka Sejmu.

Działo III

Wojewódzkie zespoły poselskie.

Art. 26. 1. Wojewódzki zespół poselski, stwarzając warunki organizacyjne dla utrzymania i zacieśnienia więzi Sejmu i posłów z wyborcami, terenowymi organami władzy państwowej oraz organizacjami politycznymi, zawodowymi, społeczno-zawodowymi i społecznymi działającymi na terenie województwa, a także udzielając posłom pomocy w wykonywaniu przez nich czynności wynikających ze sprawowania mandatu poselskiego, w szczególności:

- 1) planuje i koordynuje, we współdziałaniu z właściwymi terenowymi ogniwami Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, działalność poselską w terenie, w tym spotkania posłów z wyborcami oraz dyżury i wizytacje poselskie, a także analizuje okresowo ich przebieg,
- 2) wspiera organizacyjnie i merytorycznie poselską działalność interwencyjną, czuwa nad właściwym i terminowym udzielaniem odpowiedzi na interwencje posłów oraz ocenia stan realizacji postulatów i wniosków zgłoszonych przez wyborców i przyjętych do załatwienia,
- 3) współdziała z organami Sejmu w sprawach oceny realizacji ustaw i uchwał Sejmu oraz konsultacji ważniejszych projektów ustaw i uchwał Sejmu,
- 4) udziela organom Sejmu, w szczególności komisjom sejmowym i powoływanym przez nie zespołom, wszechstronnej pomocy w sprawach dotyczących województwa,
- 5) zapewnia posłom-członkom zespołu, we współdziałaniu z Kancelarią Sejmu oraz radami narodowymi i ich organami, ogniwami Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, organizacjami zawodowymi, społeczno-zawodowymi, społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi działającymi na terenie województwa, niezbędne dla terenowej działalności poselskiej materiały, informacje i opracowania; gromadzi druki i wydawnictwa oraz ułatwia posłom dostęp do opracowań fachowych i ekspertyz.

2. Wojewódzki zespół poselski, realizując swoje zadania, może:

- 1) zapraszać na posiedzenia członków Rady Społeczno-Gospodarczej, przedstawicieli wojewódzkiej rady narodowej, rady wojewódzkiej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, terenowych organów administracji państwowej, delegatury Najwyższej Izby Kontroli i innych organów kontrolnych, a także przedstawicieli działających na terenie województwa organizacji politycznych, zawodowych, społeczno-zawodowych i społecznych,
- 2) występować do właściwych komisji sejmowych z wnioskami dotyczącymi uchwalenia dezyderatu lub opinii albo projektu rezolucji,

- 3) zwracać się do właściwej miejscowo delegatury Najwyższej Izby Kontroli lub innych organów kontrolnych z wnioskami o przeprowadzenie kontroli działalności określonych organów lub jednostek organizacyjnych funkcjonujących na terenie województwa albo o wzięcie udziału w wizytacji takich organów bądź jednostek,
- 4) przekazywać prasie, radiu i telewizji informacje dotyczące działalności poselskiej członków zespołu.

Art. 27. 1. Wojewódzki zespół poselski działa w oparciu o plany pracy, uwzględniające główne kierunki działalności Sejmu i jego komisji, wytyczne Prezydium Sejmu oraz węzłowe potrzeby województwa.

2. Tryb pracy wojewódzkiego zespołu poselskiego określa zespół w drodze uchwały.

Dział IV

Postępowanie w Sejmie.

Rozdział 1

Wybór oraz powoływanie i odwoływanie organów państwowych.

Art. 28. 1. Sejm na pierwszym posiedzeniu w kadencji wybiera ze swego grona przewodniczącego, czterech zastępców przewodniczącego, sekretarza oraz jedenastu członków Rady Państwa.

2. W razie opróżnienia poszczególnych stanowisk w Radzie Państwa w czasie trwania sesji, Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego w toku tej sesji. W razie opróżnienia poszczególnych stanowisk w okresie między sesjami, Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego na najbliższej sesji.

3. Wybór na poszczególne stanowiska odbywa się oddzielnie, chyba że Sejm postanowi inaczej. W tym samym trybie Sejm dokonuje wyborów uzupełniających.

Art. 29. 1. Sejm powołuje i odwołuje Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Radę Ministrów lub poszczególnych jej członków.

2. W razie ustąpienia lub odwołania Rządu — Sejm powołuje prezesa Rady Ministrów i powierza mu przedstawienie Sejmowi wniosku co do składu Rady Ministrów. Wniosek prezesa Rady Ministrów w sprawie składu Rady Ministrów głosowany jest łącznie.

3. Wnioski prezesa Rady Ministrów w sprawie powołania lub odwołania poszczególnych członków Rady Ministrów głosuje się oddzielnie.

Art. 30. 1. Sejm wybiera prezesa, wiceprezesa i dziesięciu sędziów Trybunału Konstytucyjnego oraz zastępcę przewodniczącego, dwudziestu dwóch członków i pięciu zastępców członków Trybunału Stanu.

2. Wybór członków Trybunału Konstytucyjnego odbywa się łącznie, chyba że Sejm postanowi inaczej. W tym samym trybie odbywa się wybór Trybunału Stanu.

3. W razie opróżnienia poszczególnych stanowisk w Trybunale Konstytucyjnym i Trybunale Stanu Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego, stosując odpowiednio przepisy o Trybunale Konstytucyjnym oraz o Trybunale Stanu. Wybór uzupełniający na poszczególne stanowiska odbywa się oddzielnie, chyba że Sejm postanowi inaczej.

Art. 31. Uchwały w sprawie wyboru oraz powołania i odwołania organów państwowych, o których mowa w art. 28—30, a także powołania i odwołania przewodniczącego Komitetu Obrony Kraju, prezesa Najwyższej Izby Kontroli oraz prezesa Narodowego Banku Polskiego zapadają bezwzględną większością głosów.

Rozdział 2

Postępowanie z projektami ustaw, uchwał oraz zatwierdzanie dekretów.

Art. 32. 1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje Radzie Państwa, Radzie Ministrów i posłom. Poselskie projekty ustaw mogą być wnoszone przez komisję sejmową lub przez co najmniej 15 posłów podpisujących projekt.

2. Projekty uchwał Sejmu mogą być wnoszone przez Radę Państwa, Radę Ministrów, Prezydium Sejmu, komisję sejmową lub przez co najmniej 15 posłów podpisujących projekt.

3. Projekty ustaw i uchwał składa się w formie pisemnej na ręce Marszałka Sejmu, z dołączeniem trzech odpisów; w piśmie przesyłającym projekt wnioskodawca wskazuje swego przedstawiciela upoważnionego do reprezentowania go w pracach nad tym projektem.

4. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie projektów ustaw i uchwał oraz doręczenie ich posłom.

5. Marszałek Sejmu przesyła projekty ustaw i uchwał przewodniczącemu Rady Państwa i prezesowi Rady Ministrów.

Art. 33. 1. Do projektu ustawy dołącza się uzasadnienie.

2. Uzasadnienie powinno:

- 1) wyjaśniać potrzebę i cel wydania ustawy,
- 2) przedstawiać rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana,
- 3) wykazywać różnicę pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym,
- 4) przedstawiać przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne,
- 5) przedstawiać założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych.

3. Uzasadnienie powinno przedstawiać wyniki przeprowadzonych konsultacji i dyskusji publicznych oraz informować o przedstawionych wariantach i opiniach, w szczególności jeżeli obowiązek zasięgnięcia takich opinii wynikał z przepisów prawa.

Art. 34. Rozpatrywanie projektów ustaw odbywa się w dwóch czytaniach, a uchwał — w jednym. Prezydium Sejmu może postanowić o rozpatrzeniu projektu uchwały w dwóch czytaniach.

Art. 35. 1. Pierwsze czytanie projektu ustawy (uchwały) przeprowadza się na posiedzeniu Sejmu.

2. W wypadkach uzasadnionych Prezydium Sejmu może skierować projekt do pierwszego czytania na posiedzenie komisji, z wyjątkiem projektów ustaw o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, projektów ustaw budżetowych i uchwał o narodowych planach społeczno-gospodarczych, projektów kodeksów oraz innych ustaw i uchwał o szczególnym znaczeniu społecznym.

3. O posiedzeniu komisji, na którym odbywać się ma pierwsze czytanie projektu, zawiadamia się wszystkich posłów; każdy poseł może wziąć udział w tym posiedzeniu albo pisemnie zgłosić uwagi lub propozycje poprawek; treść przedstawionego przez wnioskodawcę uzasadnienia podaje się do wiadomości wszystkich posłów.

4. Pierwsze czytanie projektu może się odbyć nie wcześniej niż dziesiątego dnia od doręczenia posłom druku projektu.

Art. 36. 1. Pierwsze czytanie projektu ustawy (uchwały) obejmuje uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę, pytania posłów i odpowiedzi wnioskodawcy oraz dyskusję.

2. Pierwsze czytanie projektu na posiedzeniu Sejmu kończy się skierowaniem przez Sejm projektu do komisji albo odrzuceniem projektu w całości.

3. Prezydium Sejmu, na wniosek komisji, może zwrócić się do wnioskodawcy o ponowne opracowanie projektu, z uwzględnieniem zmian postulowanych przez komisje, oraz przedstawienie skutków, zwłaszcza finansowych, tych zmian; wniesiony projekt Prezydium Sejmu kieruje wprost do komisji.

Art. 37. 1. Projekty ustaw (uchwał) kieruje się do właściwych komisji, w tym Komisji Prac Ustawodawczych, lub tylko do Komisji Prac Ustawodawczych, jeżeli za komisję jedynie właściwą uznana zostanie ta Komisja.

2. Komisje, do których skierowany został do rozpatrzenia projekt ustawy (uchwały), obradują nad nim wspólnie; komisje te mogą zwrócić się do innych komisji sejmowych o wyrażenie opinii o projekcie lub jego części.

3. Komisje, na wniosek prezydiów, ustalają tok prac nad projektem.

Art. 38. 1. Do szczegółowego rozpatrzenia projektu komisje bądź — w wyjątkowych wypadkach — ich prezydium mogą powołać podkomisję.

2. W posiedzeniach podkomisji obowiązany jest uczestniczyć upoważniony przedstawiciel wnioskodawcy.

3. Podkomisja przedstawia komisjom sprawozdanie o rozpatrzonym projekcie.

Art. 39. 1. Przy rozpatrywaniu projektów ustaw (uchwał) komisje i podkomisja biorą pod uwagę opinie przedstawione przez inne komisje sejmowe oraz opinię Rady Społeczno-Gospodarczej; komisje i podkomisja mogą wysłuchiwać także opinii zaproszonych doradców i ekspertów.

2. Komisje mogą przekazać sprawę redakcyjnego opracowania przyjętych poprawek prezydiom lub powołanemu w tym celu zespołowi poselskiemu; prezydium (zespół) przedstawiają komisji do akceptacji wyniki swych prac.

Art. 40. Prezydium Sejmu, z własnej inicjatywy bądź na wniosek komisji rozpatrujących projekt ustawy (uchwały), może poddać projekt konsultacji społecznej, określając jej zakres, zasięg, tryb przeprowadzania oraz udział wojewódzkich zespołów poselskich, rad narodowych i właściwych ogniw Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w jej przeprowadzeniu.

Art. 41. 1. Komisje, do których skierowany został projekt ustawy (uchwały), przedstawiają Sejmowi wspólne sprawozdanie o tym projekcie; sprawozdanie określa stanowisko komisji w odniesieniu do projektu.

2. W sprawozdaniu komisje wnioskuje:

- 1) przyjęcie projektu bez poprawek lub
- 2) przyjęcie projektu z określonymi poprawkami bądź w formie tekstu jednolitego albo
- 3) odrzucenie projektu.

3. Wnioski i propozycje poprawek odrzucone przez komisje, na żądanie wnioskodawcy, zamieszcza się w sprawozdaniu jako wnioski mniejszości; o nie przyjętych przez komisje opiniach innych komisji oraz motywach ich odrzucenia informuje Sejm poseł sprawozdawca.

4. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie sprawozdań komisji oraz doręczenie ich posłom.

Art. 42. 1. Wspólne obrady komisji nad projektami ustaw (uchwał) oraz przyjmowanie poprawek i sprawozdania odbywa się na zasadach określonych w art. 97.

2. Do porządku głosowania projektów na posiedzeniu komisji stosuje się odpowiednio art. 44.

Art. 43. 1. Drugie czytanie projektu ustawy obejmuje:

- 1) przedstawienie Sejmowi sprawozdania komisji,
- 2) przeprowadzenie dyskusji i zgłaszanie poprawek,
- 3) głosowanie.

2. Drugie czytanie projektu ustawy może się odbyć nie wcześniej niż dziesiątego dnia od doręczenia posłom sprawozdania komisji.

3. Sejm może powtórnie przekazać projekt ustawy lub sprawozdanie komisjom, które w terminie oznaczonym w uchwale składają dodatkowe sprawozdanie.

Art. 44. 1. Porządek głosowania projektów ustaw na posiedzeniu Sejmu jest następujący:

- 1) głosowanie poprawek do poszczególnych artykułów, przede wszystkim tych, których przyjęcie lub odrzucenie rozstrzyga o innych poprawkach,
- 2) głosowanie projektu ustawy w całości wraz z przyjętymi poprawkami.

2. Marszałek Sejmu ustala porządek głosowania projektów uchwał i poprawek do nich.

3. Marszałek Sejmu może odroczyć głosowanie nad całością projektu ustawy na czas potrzebny do stwierdzenia, czy skutek przyjętych poprawek nie zachodzą sprzeczności pomiędzy poszczególnymi przepisami.

4. Sejm może postanowić poddanie głosowania projektu ustawy w całości łącznie z poprawkami, jeżeli nie zgłoszono w tym zakresie sprzeciwu.

Art. 45. 1. Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie przewodniczącemu Rady Państwa potwierdzony swoim podpisem tekst uchwalonej przez Sejm ustawy.

2. O powziętych przez Sejm uchwałach Marszałek Sejmu zawiadamia przewodniczącego Rady Państwa i prezesa Rady Ministrów oraz przesyła im podpisane przez siebie teksty tych uchwał. Prezes Rady Ministrów zarządza ogłoszenie uchwały w Dzienniku Urzędowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski”, jeżeli Prezydium Sejmu tak postanowi.

Art. 46. Sejm, w szczególnych wypadkach, może skrócić postępowanie z projektami ustaw przez:

- 1) przystąpienie do pierwszego czytania niezwłocznie po otrzymaniu przez posłów projektu,
- 2) zaniechanie druku projektu i niezwłoczne przystąpienie do pierwszego czytania,

- 3) przystąpienie do drugiego czytania niezwłocznie po zakończeniu pierwszego bez odsyłania projektu do komisji,
- 4) przystąpienie do drugiego czytania niezwłocznie po otrzymaniu przez posłów druku sprawozdania komisji,
- 5) zaniechanie druku sprawozdania komisji i niezwłoczne przystąpienie do drugiego czytania.

Art. 47. 1. Dekrety, przedstawione Sejmowi przez Radę Państwa do zatwierdzenia, Prezydium Sejmu kieruje do rozpatrzenia przez właściwe komisje sejmowe, w tym Komisję Prac Ustawodawczych, lub tylko Komisję Prac Ustawodawczych, jeżeli za komisję jedynie właściwą uznana zostanie ta Komisja.

2. Na posiedzeniu komisji dekret referuje członek Rady Państwa lub wyznaczony przez prezydium komisji sprawozdawca.

3. Sejm rozpatruje sprawę zatwierdzenia dekretu po wysłuchaniu sprawozdania komisji.

4. W wyniku rozpatrzenia sprawy Sejm może:

- 1) podjąć uchwałę o zatwierdzeniu dekretu,
- 2) podjąć uchwałę o odmowie zatwierdzenia dekretu, wskazując jednocześnie, od kiedy przepisy dekretu tracą moc obowiązującą; uchwała ta podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,
- 3) uchwalić ustawę zawierającą nowe uregulowania spraw będących przedmiotem dekretu oraz uchylenie dekretu,
- 4) podjąć uchwałę o zatwierdzeniu dekretu oraz uchwalić na tym samym posiedzeniu ustawę częściowo zmieniającą dekret.

5. Uchwała komisji w sprawach, o których mowa w ust. 4 pkt 3 i 4, zastępuje wniosek przewidziany w art. 32, a rozpatrzenie projektu ustawy przez komisje zastępuje jego pierwsze czytanie.

Art. 48. W trybie przewidzianym dla uchwał Sejm może podejmować:

- 1) rezolucje — zawierające prawnie wiążące wezwanie określonego organu państwowego do podjęcia wskazanego w rezolucji jednorazowego działania,
- 2) oświadczenia — zawierające stanowisko w określonej sprawie,
- 3) deklaracje — zawierające zobowiązanie do określonego postępowania,
- 4) apele — zawierające prawnie nie wiążące wezwanie do określonego zachowania się, podjęcia inicjatywy lub zadania.

Art. 49. W postępowaniu dotyczącym projektów ustaw i uchwał oraz zatwierdzania dekretów uczestniczy Szef Kancelarii Sejmu lub z jego upoważnienia przedstawiciel służby prawnej Kancelarii Sejmu, przedstawiając w zakresie problematyki prawnolegislacyjnej uwagi i propozycje.

Rozdział 3

Postępowanie z projektami planów społeczno-gospodarczych, budżetów i innych planów finansowych państwa oraz rozpatrywanie sprawozdań z ich wykonania.

Art. 50. Wniesione do Sejmu:

- 1) projekty planów perspektywicznych,

- 2) wariantowe założenia narodowego planu społeczno-gospodarczego i projekt tego planu,
- 3) założenia centralnego planu rocznego,
- 4) projekty budżetu oraz innych planów finansowych państwa

— Sejm rozpatruje w trybie przewidzianym w rozdziale 2 ze zmianami wynikającymi z niniejszego rozdziału. Sejm rozpatruje sprawozdania z wykonania planów i budżetu, o których mowa w pkt 2 i 4.

Art. 51. 1. Projekty i założenia, o których mowa w art. 50, oraz sprawozdania z wykonania planów i budżetu, o których mowa w art. 50 pkt 2 i 4, Sejm kieruje do rozpatrzenia do Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów. Poszczególne części tych projektów i sprawozdań rozpatrują także właściwe komisje sejmowe, które przekazują swoje wnioski Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów.

2. Przedłożone przez Najwyższą Izbę Kontroli uwagi do sprawozdań z wykonania planów i budżetu, o których mowa w art. 50 pkt 2 i 4, Prezydium Sejmu kieruje odpowiednio do właściwych komisji sejmowych rozpatrujących poszczególne części sprawozdań.

Art. 52. 1. Komisja Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów, po rozpatrzeniu przy udziale przedstawicieli poszczególnych komisji sejmowych projektów i założeń, o których mowa w art. 50, sprawozdań z wykonania planów i budżetu wymienionych w art. 50 pkt 2 i 4 oraz przekazanych przez komisje wniosków, przedstawia na posiedzeniu Sejmu swoje stanowisko w tych sprawach wraz z wnioskami:

- 1) w odniesieniu do założeń, o których mowa w art. 50 pkt 2 — w sprawie wyboru wariantu,
- 2) w odniesieniu do projektów, o których mowa w art. 50 pkt 2 i 4 — w sprawie ich przyjęcia bez poprawek lub przyjęcia z poprawkami,
- 3) w odniesieniu do sprawozdań z wykonania planów i budżetu, o których mowa w art. 50 pkt 2 i 4 — w sprawie ich przyjęcia i w przedmiocie absolutorium.

Komisja Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów przedkłada równocześnie Sejmowi informację o nie uwzględnionych podstawowych wnioskach poszczególnych komisji sejmowych.

2. Na żądanie właściwej komisji sejmowej Komisja Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów może przedstawić wniosek o udzielenie absolutorium, z wyłączeniem określonych członków Rady Ministrów.

Art. 53. 1. Komisja Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów, za zgodą Prezydium Sejmu, może powoływać międzykomisyjne zespoły poselskie dla rozpatrzenia określonych problemów społeczno-gospodarczych, dotyczących założeń, projektów i sprawozdań, o których mowa w art. 50. Zespoły te ulegają rozwiązaniu po przedstawieniu Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów sprawozdania.

2. Międzykomisyjne zespoły poselskie składają się z posłów-członków Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów oraz wyznaczonych przez prezydium innych komisji posłów-członków tych komisji.

Art. 54. Komisja Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów może określić tryb prac w komisjach sejmowych w sprawach projektów oraz sprawozdań, o których mowa w art. 50. Uchwała w tej sprawie podlega zatwierdzeniu przez Prezydium Sejmu.

Rozdział 4

Postępowanie w sprawach orzeczeń i informacji Trybunału Konstytucyjnego, informacji Trybunału Stanu oraz sprawozdań i informacji Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 55. W postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie stwierdzenia zgodności ustawy z Konstytucją Sejm jest reprezentowany przez Prezydium Sejmu; Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Konwentu Seniorów, wyznacza przedstawiciela Sejmu w tym postępowaniu.

Art. 56. 1. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność z Konstytucją aktu ustawodawczego oraz informacje o istotnych problemach wynikających z jego działalności i orzecznictwa prezes Trybunału Konstytucyjnego przekazuje Prezydium Sejmu.

2. Prezydium Sejmu, przed wniesieniem orzeczeń Trybunału pod obrady Sejmu, kieruje je do wstępnego rozpatrzenia i zaopiniowania przez Komisję Prac Ustawodawczych.

3. Orzeczenie Trybunału oraz opinię Komisji Prac Ustawodawczych, a także informacje Trybunału Konstytucyjnego o istotnych problemach wynikających z jego działalności doręcza się posłom.

Art. 57. Sejm zapoznaje się z przedkładanymi przez Trybunał Stanu informacjami o jego działalności. Informacje te przewodniczący Trybunału Stanu przekazuje Prezydium Sejmu.

Art. 58. 1. Przedkładane Sejmowi przez Najwyższą Izbę Kontroli:

- 1) uwagi do sprawozdania Rady Ministrów z wykonania narodowego planu społeczno-gospodarczego i analizy wykonania budżetu,
- 2) sprawozdania z wyników kontroli zleconych przez Sejm i jego organy (Prezydium Sejmu, komisje sejmowe) lub Radę Państwa oraz przeprowadzonych na wniosek prezesa Rady Ministrów, a także informacje o wynikach innych kontroli,
- 3) wnioski w sprawie rozpatrzenia przez Sejm lub jego organy określonych problemów społeczno-gospodarczych i organizacyjno-prawnych, związanych z działalnością organów administracji państwowej

— prezes Najwyższej Izby Kontroli przedstawia Prezydium Sejmu.

2. Prezydium Sejmu rozpatruje wnioski, o których mowa w ust. 1 pkt 3, i decyduje o nadaniu im dalszego biegu oraz rozpatruje przedkładane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli okresowe plany pracy Najwyższej Izby Kontroli.

3. Uwagi, analizy, sprawozdania i informacje określone w ust. 1 pkt 1 i 2 Prezydium Sejmu kieruje do właściwych komisji sejmowych.

4. Przedkładane przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli sprawozdanie z rocznej działalności Najwyższej Izby Kontroli rozpatruje Prezydium Sejmu; przed rozpatrzeniem tego sprawozdania Prezydium Sejmu może przesłać je do ustosunkowania się właściwym komisjom sejmowym.

Rozdział 5

Interpelacje i zapytania poselskie.

Art. 59. Wnoszone przez posłów interpelacje i zapytania mogą być skierowane do prezesa Najwyższej Izby Kontroli, prezesa Rady Ministrów, przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, ministrów oraz prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Art. 60. 1. Interpelacje składa się w sprawach o zasadniczym charakterze.

2. Interpelacja powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające z niego pytanie, skierowane zgodnie z właściwością interpelowanego.

3. Interpelację składa się w formie pisemnej na ręce Marszałka Sejmu z dołączeniem trzech odpisów; do wniesienia interpelacji wystarczy podpis jednego posła.

4. Prezydium Sejmu może nie przyjąć interpelacji, która nie odpowiada warunkom określonym w ust. 2.

5. Prezydium Sejmu może zażądać skreślenia z interpelacji zwrotów sprzecznych ze ślubowaniem poselskim.

6. Marszałek Sejmu przesyła interpelację niezwłocznie interpelowanemu.

Art. 61. Marszałek informuje Sejm o złożonych interpelacjach nie później niż na najbliższym posiedzeniu Sejmu. Tekst interpelacji nie odczytanej na posiedzeniu Sejmu ogłasza się w załączniku do sprawozdania stenograficznego z posiedzenia Sejmu.

Art. 62. 1. Odpowiedź na interpelację może być udzielona w formie ustnej lub pisemnej, zgodnie z ustaleniem Prezydium Sejmu.

2. Odpowiedź ustną składa się na posiedzeniu Sejmu, a pisemną, nie później niż w ciągu 21 dni od dnia otrzymania interpelacji — na ręce Marszałka Sejmu.

3. Odpowiedź pisemną składa się z dołączeniem trzech odpisów. Marszałek przesyła interpelantowi odpis odpowiedzi i informuje Sejm o jej treści. Tekst pisemnej odpowiedzi na interpelację ogłasza się w załączniku do sprawozdania stenograficznego z posiedzenia Sejmu.

4. W razie nieotrzymania odpowiedzi pisemnej w terminie lub w razie uznania otrzymanej odpowiedzi za niezadowolającą, interpelant może zwrócić się do Prezydium Sejmu o zażądanie dodatkowych wyjaśnień albo umieszczenie interpelacji na porządku dziennym posiedzenia.

Art. 63. 1. Rozpatrzenie interpelacji na posiedzeniu Sejmu obejmuje informację o treści interpelacji oraz udzielenie przez interpelowanego odpowiedzi; interpelant może zwrócić się do interpelowanego o udzielenie dodatkowych wyjaśnień; odpowiedź na interpelację nie może trwać dłużej niż 10 minut, a udzielenie dodatkowych wyjaśnień — dłużej niż 5 minut.

2. W sprawie interpelacji oraz udzielonej na nią odpowiedzi może być przeprowadzona dyskusja.

3. Sejm może uznać odpowiedź za wystarczającą bądź wezwać interpelowanego do uzupełnienia odpowiedzi. Interpelowany może udzielić uzupełniającej odpowiedzi na następnym posiedzeniu Sejmu.

Art. 64. 1. Zapytania składa się w sprawach mniej złożonych, gdy pytającemu chodzi przede wszystkim o uzyskanie informacji o faktach; zapytanie powinno być sformułowane zwięźle.

2. Zapytania składa się w formie pisemnej na ręce Marszałka Sejmu, najpóźniej na 24 godziny przed rozpoczęciem posiedzenia, na którym chce się na zapytanie uzyskać odpowiedź; do złożenia zapytania wystarczy podpis jednego posła.

3. Zapytania mogą być składane także ustnie na posiedzeniu Sejmu po uprzednim zgłoszeniu takiego zamiaru Marszałkowi Sejmu w terminie określonym w ust. 2.

Art. 65. 1. Rozpatrzenie przez Sejm sprawy zapytania obejmuje przedstawienie treści zapytania oraz udzielenie krótkiej ustnej odpowiedzi przez osobę, do której zapytanie zostało skierowane; postawienie zapytania może trwać nie dłużej niż 3 minuty, udzielenie zaś odpowiedzi — nie dłużej niż 5 minut.

2. Nad zapytaniem i udzieloną odpowiedzią nie prowadzi się dyskusji. Marszałek Sejmu może jednak zezwolić pytającemu na postawienie pytania dodatkowego, na które zapytywany udziela niezwłocznie uzupełniającej odpowiedzi.

Art. 66. 1. Na interpelację lub zapytanie poselskie odpowiedzi udziela ten, do kogo interpelacja lub zapytanie zostało przez posła skierowane. Wyjątkowo odpowiedź może być udzielona przez upoważnionego przedstawiciela adresata interpelacji lub zapytania.

2. Na interpelację lub zapytanie skierowane do prezesa Rady Ministrów odpowiedź może być udzielona przez wiceprezesa Rady Ministrów lub przez wyznaczonego innego członka Rady Ministrów.

Art. 67. 1. Interpelacje i zapytania poselskie oraz odpowiedzi na nie stanowią odrębny punkt porządku dziennego posiedzenia Sejmu. W porządku dziennym posiedzenia Sejmu można przewidzieć także zgłaszanie zapytań na początku posiedzenia, udzielanie zaś odpowiedzi na zapytania — w końcowej jego części.

2. Prezydium Sejmu rozstrzyga, które ze zgłoszonych przez posłów interpelacji i zapytań włączone zostają do porządku dziennego określonego posiedzenia Sejmu.

3. Prezydium Sejmu może zwołać specjalne posiedzenie przeznaczone wyłącznie na rozpatrywanie spraw interpelacji i zapytań poselskich.

Rozdział 6

Postępowanie w sprawach odpowiedzialności konstytucyjnej.

Art. 68. Wstępne wnioski w sprawach pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej osób zajmujących określone w ustawie z dnia 26 marca 1982 r. o Trybunale Stańu (Dz. U. Nr 11, poz. 84) najwyższe stanowiska państwowe Prezydium Sejmu kieruje do Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej; w postępowaniu przed tą Komisją stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Art. 69. 1. Przewodniczący Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej przesyła osobie objętej wnioskiem odpis wniosku wraz z załącznikami, wyznaczając jej termin do złożenia pisemnych wyjaśnień i przedstawienia wniosków dowodowych.

2. Komisja, po wstępnym zapoznaniu się ze zgłoszonymi zarzutami oraz wyjaśnieniami i wnioskami osoby objętej zarzutami, określa zakres i sposób przeprowadzenia postępowania dowodowego.

3. Osoba objęta wstępnym wnioskiem oraz jej obrońca mogą brać udział w posiedzeniach Komisji, na których przeprowadza się postępowanie dowodowe, oraz w czynnościach podejmowanych z upoważnienia Komisji.

Art. 70. 1. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej przedstawia Sejmowi sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania wraz z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej lub o umorzenie postępowania w sprawie; wraz ze sprawozdaniem komisja przedstawia Sejmowi także wnioski w sprawie wyboru przez Sejm oskarżycieli.

2. Wniosek o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej powinien zawierać wszystkie dane wymagane przez przepisy Kodeksu postępowania karnego w stosunku do aktu oskarżenia, a w wypadku wniosku o umorzenie postępowania — uzasadnienie faktyczne i prawne tego wniosku.

3. Sprawozdanie i wnioski doręcza się wszystkim posłom wraz z informacją o udostępnieniu do wglądu posłów akt sprawy, której dotyczy sprawozdanie, z tym że akta sprawy powinny być udostępnione posłom w okresie nie krótszym niż trzy tygodnie przed posiedzeniem Sejmu, na którym ma być rozpatrzona sprawa.

4. Sejm może przedłożone sprawozdanie zwrócić Komisji w celu uzupełnienia postępowania; w tym wypadku Sejm określa kierunek i zakres dalszego postępowania Komisji.

Art. 71. Uchwały o pociągnięciu do odpowiedzialności konstytucyjnej lub o umorzeniu postępowania w sprawie Sejm podejmuje większością głosów.

Rozdział 7

Obrady Sejmu i głosowanie.

Art. 72. 1. Obradami Sejmu kieruje Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek, przy pomocy dwóch sekretarzy Sejmu.

2. Marszałek Sejmu przedstawia Sejmowi do zatwierdzenia ustalony przez Prezydium Sejmu porządek dzienny posiedzenia.

Art. 73. 1. Marszałek Sejmu udziela głosu w sprawach objętych porządkiem dziennym posiedzenia.

2. Posłowie, którzy zamierzają wziąć udział w dyskusji nad określonym punktem porządku dziennego, zapisują się do głosu u sekretarza Sejmu, prowadzącego listę mówców.

3. Marszałek Sejmu udziela głosu posłom według kolejności zapisu. Prezydium Sejmu może, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów, ustalić inną kolejność mówców.

4. Marszałek Sejmu może zwrócić uwagę posłowi, który w wystąpieniu swoim odbiega od przedmiotu obrad określonego w porządku dziennym, przywołaniem posła „do rzeczy”. Po dwukrotnym przywołaniu posła „do rzeczy” Marszałek może odebrać przemawiającemu głos.

Art. 74. 1. Przemówienia posłów w dyskusji nie mogą trwać dłużej niż 20 minut, chyba że Prezydium Sejmu, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów, określi dla konkretnej debaty inny czas przemówień.

2. Nie wolno zabierać głosu więcej niż dwa razy w dyskusji nad tą samą sprawą. Przemówienie posła, któremu Marszałek Sejmu udzielił głosu po raz drugi w tej samej sprawie, nie może trwać dłużej niż 10 minut.

3. Marszałek Sejmu może przedłużyć mówcy czas przemówienia.

Art. 75. 1. Marszałek Sejmu udziela głosu poza porządkiem dziennym posiedzenia lub w związku z dyskusją jedynie dla zgłoszenia wniosku formalnego, oświadczenia osobistego lub sprostowania błędnie zrozumianego lub nieściśle przytoczonego oświadczenia mówcy. Przemówienia poza porządkiem dziennym nie mogą trwać dłużej niż 5 minut.

2. Do wniosków formalnych zalicza się wnioski o:

- 1) przerwanie, odroczenie lub zamknięcie posiedzenia,
- 2) uchwalenie tajności posiedzenia,
- 3) zamknięcie listy mówców,
- 4) odroczenie lub zamknięcie dyskusji,
- 5) przejście do porządku dziennego,
- 6) odesłanie do komisji,
- 7) głosowanie bez dyskusji,
- 8) zmianę porządku dziennego,
- 9) zmianę w sposobie prowadzenia dyskusji i przeprowadzenia głosowania,
- 10) ograniczenie czasu przemówień,
- 11) stwierdzenie quorum,
- 12) przeliczenie głosów.

3. Sejm rozstrzyga o wniosku formalnym po wysłuchaniu wnioskodawcy i ewentualnie jednego przeciwnika wniosku.

Art. 76. Marszałek Sejmu udziela głosu przewodniczącemu, zastępcom przewodniczącego, sekretarzowi i innym członkom Rady Państwa, prezesowi Rady Ministrów i innym członkom rządu, przewodniczącemu Komitetu Obrony Kraju, prezesowi Trybunału Konstytucyjnego, przewodniczącemu Trybunału Stanu, prezesowi Najwyższej Izby Kontroli, prezesowi Narodowego Banku Polskiego oraz pierwszemu prezesowi Sądu Najwyższego i Prokuratorowi Generalnemu PRL — poza kolejnością mówców zapisanych do głosu. W tym samym trybie Marszałek Sejmu udziela głosu dla udzielenia wyjaśnień w sprawach wniosków i uwag wypowiedzianych przez posłów na posiedzeniu.

Art. 77. 1. Po wyczerpaniu listy mówców zapisanych do głosu mogą przemawiać sprawozdawca i wnioskodawca

2. Po stwierdzeniu, że lista mówców została wyczerpana, Marszałek Sejmu zamyka dyskusję.

Art. 78. 1. Po zamknięciu dyskusji Marszałek Sejmu oznajmia, że Sejm przystępuje do głosowania. Od tej chwili można zabierać głos tylko dla zgłoszenia lub uzasadnienia wniosku formalnego o sposobie lub porządku głosowania i to jedynie przed wezwaniem posłów przez Marszałka do głosowania.

2. Głosowanie jest jawne i odbywa się:

- 1) przez podniesienie ręki; głosowanie takie może odbywać się przy równoczesnym użyciu urządzenia do liczenia głosów, albo
- 2) przy użyciu kart do głosowania, podpisanych imieniem i nazwiskiem posła (głosowanie imienne).

3. W razie głosowania w sposób określony w ust. 2 pkt 1 Marszałek Sejmu zarządza obliczenie głosów przez sekretarza Sejmu, jeżeli istnieje wątpliwość co do wyniku głosowania oraz w wypadku zmiany Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

4. O przeprowadzeniu głosowania imiennego decyduje Sejm większością głosów, na wniosek Marszałka Sejmu lub na wniosek poparty przez co najmniej 30 posłów. Głosowanie imienne odbywa się przy wykorzystaniu przygotowanej w tym celu urny; posłowie kolejno, w porządku alfabetycznym, wyczytywani przez sekretarza Sejmu wrzucają swoje kartki do urny. Otwarcia urny oraz obliczenia głosów dokonuje pięciu, wyznaczonych przez Marszałka Sejmu, sekretarzy Sejmu.

5. Wyniki głosowania ogłasza Marszałek Sejmu. Wyniki głosowania imiennego Marszałek ogłasza na podstawie protokołu przedstawionego przez sekretarza Sejmu dokonujących obliczenia głosów. Wyniki głosowania są ostateczne i nie mogą być przedmiotem dyskusji.

Art. 79. 1. Sejm uchwała ustawy większością głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały i inne rozstrzygnięcia, o ile przepisy ustaw i regulaminu Sejmu nie stanowią inaczej.

2. Zmiana Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej może być uchwalona większością co najmniej dwu trzecich głosów.

Art. 80. 1. Marszałek Sejmu czuwa nad przestrzeganiem w toku obrad regulaminu Sejmu oraz powagi i porządku na sali posiedzeń.

2. Marszałek przywołuje „do porządku” posła, który zakłóca porządek obrad.

3. Marszałek przywołuje „do porządku z zapisaniem do protokołu” posła, który dopuścił się ciężkiego naruszenia porządku obrad.

4. Marszałek może podjąć decyzję o wykluczeniu posła z posiedzenia, jeżeli poseł zakłóca porządek obrad — pomimo że na tym samym posiedzeniu został już przywołany „do porządku z zapisaniem do protokołu”.

5. Od decyzji Marszałka Sejmu poseł może odwołać się do Prezydium Sejmu, które rozstrzyga sprawę po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich.

Art. 81. 1. Z przebiegu każdego posiedzenia Sejmu sporządza się protokół oraz sprawozdanie stenograficzne; stanowią one jedyne urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad.

2. Protokół posiedzenia Sejmu obejmuje krótki zapis o przebiegu obrad, a także — w załącznikach — pełne teksty uchwalonych ustaw, podjętych uchwał, przedłożonych sprawozdań i wniosków oraz innych materiałów rozpatrywanych przez Sejm.

3. Poseł oraz każdy uczestnik posiedzenia biorący udział w dyskusji może zgłosić zastrzeżenie lub poprawkę do sporządzonego protokołu; o przyjęciu lub odrzuceniu poprawki Sejm rozstrzyga większością głosów, bez dyskusji.

4. Protokół, do którego nie wniesiono zastrzeżeń lub poprawek, uważa się za przyjęty. Przyjęcie protokołu potwierdza podpisem Marszałek Sejmu lub przewodniczący obradom wicemarszałek oraz prowadzący protokół sekretarz posiedzenia. Protokół opatrzony pieczęcią Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przechowuje się w archiwum Sejmu.

5. Drukowanie sprawozdań stenograficznych zarządza Marszałek Sejmu.

Art. 82. 1. Marszałek Sejmu może zarządzić skreślenie z protokołu i stenogramu zwrotów ubliżających powadze Sejmu lub sprzecznych ze ślubowaniem poselskim.

2. Od decyzji Marszałka w sprawie określonej w ust. 1 poseł lub inny mówca może odwołać się do Prezydium Sejmu, które podejmuje decyzję ostateczną po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich.

Art. 83. Ogólnodostępnym, nieurzędowym sprawozdaniem z przebiegu posiedzenia Sejmu jest Dziennik Sejmu, wydawany z polecenia Marszałka Sejmu.

Rozdział 8

Posiedzenia komisji sejmowych.

Art. 84. 1. Komisje sejmowe obradują na posiedzeniach; posiedzenia komisji mogą odbywać się również w okresie między sesjami Sejmu.

2. Pierwsze posiedzenie nowo powołanej komisji zwołuje Marszałek Sejmu; na posiedzeniu tym komisja wybiera ze swego grona prezydium komisji w składzie: przewodniczący oraz zastępcy przewodniczącego.

Art. 85. 1. Prezydium komisji kolegialnie kieruje pracami komisji, a w szczególności:

- 1) opracowuje projekty planów pracy komisji,
- 2) ustala terminy i porządek dzienny posiedzeń,
- 3) czuwa nad przygotowaniem posiedzeń,
- 4) zapewnia członkom komisji otrzymywanie w odpowiednim czasie należycie przygotowanych materiałów,
- 5) wyznacza sprawozdawców (referentów) na posiedzenia komisji.

2. Prezydium komisji, opracowując projekty planów pracy komisji oraz ustalając porządek dzienny posiedzenia, bierze pod uwagę wnioski poszczególnych posłów, wojewódzkich zespołów poselskich oraz wojewódzkich rad narodowych.

3. Prezydium komisji informuje Prezydium Sejmu o biegu prac komisji.

Art. 86. 1. Komisje sejmowe na swych posiedzeniach w szczególności:

- 1) rozpatrują projekty ustaw i uchwał,
- 2) rozpatrują dekrety przedstawione Sejmowi do zatwierdzenia,
- 3) rozpatrują i opiniują założenia projektów ustaw i uchwał,
- 4) rozpatrują projekty dekretów przedstawione komisji przez Radę Państwa do zaopiniowania,
- 5) wysłuchują sprawozdań i informacji ministrów oraz kierowników centralnych organów administracji państwowej, a także kierowników innych urzędów i instytucji państwowych,
- 6) analizują działalność poszczególnych działów administracji i gospodarki państwowej,
- 7) rozpatrują sprawy związane z wprowadzaniem w życie i wykonywaniem ustaw i uchwał Sejmu, a także z realizacją uchwalonych przez siebie dezyderatów,
- 8) opiniują skierowane do nich przez Prezydium Sejmu wnioski w sprawie powołania członka Rady Ministrów.

2. Obradami komisji kieruje przewodniczący; w razie nieobecności przewodniczącego obradami komisji kieruje jeden z jego zastępców.

Art. 87. 1. Posiedzenia komisji odbywają się w terminach określonych przez samą komisję lub jej prezydium; na żądanie Prezydium Sejmu lub na piśmenny wniosek jednej czwartej ogólnej liczby członków komisji, przewodniczący komisji obowiązany jest zwołać posiedzenie w celu rozpatrzenia określonej sprawy.

2. O terminie i porządku dziennym posiedzenia komisji zawiadamia się członków komisji, Prezydium Sejmu, Najwyższą Izbę Kontroli oraz zainteresowane organy państwowe.

Art. 88. 1. Na żądanie prezydium komisji ministrowie oraz kierownicy centralnych organów administracji państwowej, a także kierownicy innych urzędów i instytucji państwowych obowiązani są przedstawiać sprawozdania i udzielać informacji; są oni obowiązani uczestniczyć w posiedzeniach komisji, na których rozpatrywane są sprawy dotyczące ich zakresu działania. Osoby te mogą upoważnić pisemnie swego przedstawiciela do udziału w posiedzeniu.

2. Prezydium komisji może zaprosić inne osoby niż wymienione w ust. 1 do wzięcia udziału w posiedzeniu, w celu złożenia informacji i wyjaśnień w sprawach będących przedmiotem obrad lub badań komisji.

3. W posiedzeniach komisji uczestniczy upoważniony przedstawiciel Najwyższej Izby Kontroli, który może zgłaszać uwagi do sprawozdań i informacji przedkładanych komisji przez przedstawicieli rządu bądź inne osoby uczestniczące w posiedzeniu, a na żądanie komisji udziela wyjaśnień w sprawach kontroli przeprowadzonych przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Art. 89. 1. W posiedzeniach komisji, za wiedzą przewodniczącego, mogą uczestniczyć, bez prawa udziału w głosowaniu, posłowie nie będący jej członkami.

2. Prezydium komisji może zaprosić do udziału w posiedzeniu komisji przedstawicieli rad Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego, organizacji zawodowych, społeczno-zawodowych i społecznych; związkom zawodowym zapewnia się możliwość przedstawienia na posiedzeniu komisji opinii w sprawach dotyczących praw i interesów ludzi pracy oraz ich rodzin.

3. W posiedzeniu komisji, na zaproszenie jej prezydium, mogą uczestniczyć członkowie Rady Społeczno-Gospodarczej, doradcy i eksperci. Prezydium Sejmu określa zasady i tryb korzystania przez komisję z opinii i ekspertyz.

4. Na posiedzeniu komisji, za zgodą jej przewodniczącego, mogą być obecni dziennikarze prasy, radia i telewizji.

5. Komisja może postanowić odbycie posiedzenia zamkniętego.

Art. 90. Na wypowiedziane przez posłów w toku posiedzenia komisji wnioski i uwagi uczestniczący w posiedzeniu przedstawiciele organów państwowych, instytucji i organizacji udzielają odpowiedzi na tym samym lub najbliższym posiedzeniu komisji; w uzasadnionych wypadkach odpowiedź może być udzielona w formie pisemnej; o treści nadesłanych odpowiedzi przewodniczący komisji informuje komisję na najbliższym posiedzeniu.

Art. 91. 1. Komisja uchwała dezyderaty, opinie, sprawozdania, a także projekty rezolucji, uchwał, oświadczeń, deklaracji lub apeli Sejmu. Komisja, w formie uchwały, może przyjąć do wiadomości przedłożoną jej informację bądź stanowisko.

2. Uchwały komisji zapadają większością głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków komisji.

Art. 92. 1. Dezyderat zawiera postulaty komisji w określonych sprawach i może być skierowany do Rady Państwa, Rady Ministrów lub poszczególnych jej członków, prezesa Najwyższej Izby Kontroli, prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Prokuratora Generalnego PRL.

2. Uchwalone przez komisję dezyderaty przedstawiane są przez prezydium komisji Marszałkowi Sejmu, który przesyła je odpowiednim organom.

3. Prezydium Sejmu może zwrócić komisji uchwalony przez nią dezyderat, z umotywowanym zaleceniem ponownego rozpatrzenia sprawy; dezyderat ponownie przez komisję uchwalony Marszałek Sejmu przesyła adresatowi.

4. Organ, pod którego adresem uchwalony został dezyderat komisji, ma obowiązek ustosunkować się do niego i pisemnie powiadomić Marszałka Sejmu o zajęтым stanowisku w ciągu 30 dni od dnia otrzymania dezyderatu, chyba że Marszałek Sejmu, na wniosek zainteresowanego organu, po porozumieniu z prezydium komisji, ustali inny termin.

5. Odpowiedzi organów państwowych na dezyderaty oraz informacje tych organów o przebiegu realizacji dezyderatów rozpatrywane są na posiedzeniach komisji.

6. W razie nieotrzymania odpowiedzi w terminie lub uznania otrzymanej odpowiedzi za niezadowalającą, komisja może ponowić dezyderat, przedłożyć Marszałkowi Sejmu wniosek o zwrócenie odpowiedzi jako niezadowalającej lub przedłożyć Sejmowi projekt odpowiedniej rezolucji.

Art. 93. 1. Opinia zawiera stanowisko komisji w określonej sprawie; komisja może przedstawić opinię organom wymienionym w art. 92 ust. 1, a także innym organom i instytucjom o charakterze centralnym; przepisy art. 92 ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

2. Komisja może zwrócić się do adresata opinii o przedstawienie stanowiska w sprawach podniesionych w opinii, jak również o informacje o przebiegu realizacji wniosków wynikających z tej opinii; w sprawach tych stosuje się odpowiednio przepis art. 92 ust. 5. Adresat opinii obowiązany jest na żądanie komisji przedstawić stanowisko w terminie określonym w art. 92 ust. 4.

Art. 94. 1. W sprawach związanych z wprowadzaniem w życie i wykonywaniem ustaw i uchwał Sejmu właściwe komisje przeprowadzają kontrole.

2. W wypadkach gdy problematyka zamierzonej kontroli wiąże się z przedmiotowym zakresem działania także innej komisji, kontrola powinna być podjęta we współdziałaniu z zainteresowaną komisją jako kontrola wspólna, bądź przy udziale przedstawicieli takiej komisji.

3. Komisja przeprowadzająca kontrolę określa jej zakres oraz sposób przeprowadzenia.

4. Prezydium Sejmu może ustalić wytyczne w zakresie metodologii przeprowadzania kontroli.

Art. 95. 1. Wyniki kontroli, o których mowa w art. 94 ust. 1, ujmuje się w sprawozdaniach z ich przeprowadzenia. Sprawozdanie powinno w szczególności zawierać:

- 1) opis stanu faktycznego stwierdzonego w dziedzinie unormowanej przez ustawę oraz przedstawienie sposobu jej wykonania przez powołane do tego organy i instytucje państwowe oraz jednostki organizacyjne gospodarki narodowej, efektów ich działania i stanu przestrzegania norm prawnych ujętych w ustawie,
- 2) ocenę wykonania ustawy i wywołanych przez nią skutków, społecznych i gospodarczych oraz ich zgodności z założeniami i celami ustawy,
- 3) ocenę przydatności zawartych w ustawie rozwiązań do osiągniętego rozwoju stosunków społecznych i gospodarczych w dziedzinach normowanych przez tę ustawę oraz perspektywy dalszego rozwoju,
- 4) wnioski co do sposobu i kierunku dalszego wykonywania ustawy, a w razie potrzeby także wnioski w sprawie zmian w istniejącym stanie prawnym.

2. Sprawozdanie z przeprowadzonej kontroli przekazuje się Prezydium Sejmu oraz — do wiadomości — Komisji Prac Ustawodawczych. Sprawozdanie może być przedmiotem obrad na posiedzeniu Sejmu.

Art. 96. 1. W sprawach przekazanych komisji do rozpatrzenia przez Sejm lub Prezydium Sejmu komisja przedstawia sprawozdanie.

2. Komisja może przedstawić Sejmowi do uchwalenia projekt rezolucji zawierającej postulaty pod adresem organów, o których mowa w art. 92 ust. 1.

3. Komisja może także wnieść pod obrady Sejmu projekt uchwały, oświadczenia, deklaracji lub apelu Sejmu.

Art. 97. 1. Komisje mogą odbywać posiedzenia wspólne; na posiedzeniach tych przewodniczą przewodniczący każdej z uczestniczących w posiedzeniu komisji.

2. Komisje obradujące wspólnie przyjmują uchwały większością głosów, w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków każdej z uczestniczących w posiedzeniu komisji.

Art. 98. Komisje wybierają ze swego składu sprawozdawców na posiedzenia Sejmu.

Art. 99. 1. Z przebiegu każdego posiedzenia komisji sporządza się protokół oraz biuletyn.

2. Protokół obejmuje szczegółowy zapis przebiegu posiedzenia oraz — w załącznikach — teksty przyjętych uchwał, sprawozdań i projektów, a także teksty przedłożonych odpowiedzi, informacji i innych materiałów. Członek komisji, a także inna osoba zabierająca głos w dyskusji, może zgłosić uwagi do protokołu; o przyjęciu lub odrzuceniu uwag decyduje komisja. Protokół, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, uważa się za przyjęty. Protokół podpisuje przewodniczący komisji prowadzący obrady. Protokół stanowi urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad komisji.

3. Biuletyn zatwierdzony przez przewodniczącego jest nieurzędowym streszczeniem przebiegu obrad komisji; przeznaczony jest przede wszystkim dla prasy, radia i telewizji.

Art. 100. 1. Komisje mogą ze swego składu powoływać podkomisje, określając ich skład oraz zakres działania; powołanie podkomisji stałej wymaga zgody Prezydium Sejmu.

2. Komisje, na zasadach i w trybie określonych przez Prezydium Sejmu, mogą przeprowadzać w wyznaczonym przez siebie składzie wizytacje oraz badania działalności poszczególnych zakładów, przedsiębiorstw i innych instytucji państwowych. W razie podjęcia przez komisję badania działalności określonych jednostek organizacyjnych, prezes Najwyższej Izby Kontroli, na wniosek komisji, deleguje swoich przedstawicieli do udziału w tych badaniach; wnioski komisji w tej sprawie kieruje się do prezesa Najwyższej Izby Kontroli za pośrednictwem Prezydium Sejmu.

Art. 101. 1. Komisja sporządza sprawozdanie ze swej działalności wraz z wnioskami do dalszej pracy.

2. Sprawozdanie komisji może być umieszczone w porządku dziennym posiedzenia Sejmu.

Dział V

Kancelaria Sejmu.

Art. 102. 1. Kancelaria Sejmu jest organem wykonawczym Prezydium Sejmu oraz doradczym Sejmu i jego organów.

2. Kancelaria Sejmu podlega Prezydium Sejmu.

3. Kancelaria Sejmu wykonuje czynności doradcze oraz zapewnia warunki materialno-organizacyjne i techniczne związane z działalnością Sejmu i jego organów, a w szczególności Prezydium Sejmu, Konwentu Seniorów i komisji sejmowych.

4. Kancelaria Sejmu udziela pomocy posłom w wykonywaniu mandatu poselskiego oraz wojewódzkim zespołom poselskim w ich działalności. W tym zakresie Kancelaria Sejmu przekazuje posłom druki sejmowe oraz inne opracowania i materiały związane z pracami Sejmu, stwarza warunki korzystania przez posłów z opracowań fa-

chowych, literatury i ekspertyz, zapewnia posłom warunki uczestniczenia w pracach Sejmu i jego organów, a także współdziała z sekretariatami wojewódzkich zespołów poselskich w sprawach związanych z obsługą tych zespołów.

Art. 103. 1. Kancelarią Sejmu kieruje Szef Kancelarii Sejmu, powoływany i odwoływany na wniosek Marszałka Sejmu przez Prezydium Sejmu, po zasięgnięciu opinii Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich.

2. Szef Kancelarii Sejmu jest zwierzchnikiem służbowym wszystkich pracowników Kancelarii Sejmu i ponosi odpowiedzialność za ich działania.

Art. 104. Szczegółowy zakres działania oraz organizację wewnętrzną Kancelarii Sejmu określa statut uchwalony przez Prezydium Sejmu.

Dział VI

Przepisy szczególne i końcowe.

Art. 105. Zmiana niniejszej uchwały może nastąpić na wniosek Prezydium Sejmu, Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich lub co najmniej piętnastu posłów.

Art. 106. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski”.

Art. 107. Traci moc uchwała Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 1 marca 1957 r. — Regulamin Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Monitor Polski z 1980 r. Nr 29, poz. 164, z 1981 r. Nr 26, poz. 224, z 1982 r. Nr 17, poz. 134 i Nr 18, poz. 146, z 1984 r. Nr 10, poz. 65 i z 1985 r. Nr 33, poz. 220).

Art. 108. Uchwała wchodzi w życie z dniem uchwalenia.

Marszałek Sejmu: *R. Malinowski*

Załącznik do uchwały Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 17 lipca 1986 r. — Regulamin Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (poz. 151)

PRZEDMIOTOWY ZAKRES DZIAŁANIA KOMISJI SEJMOWYCH

1. Do zakresu działania Komisji Administracji, Spraw Wewnętrznych i Wymiaru Sprawiedliwości należą:

- 1) sprawy państwowej administracji centralnej oraz terenowych organów władzy i administracji państwowej;
- 2) sprawy bezpieczeństwa, ładu i porządku publicznego, przestrzegania prawa i praworządności, prokuratury i wymiaru sprawiedliwości, adwokatury i obsługi prawnej, kontroli publikacji i widowisk oraz problematyka kombatancka;
- 3) części budżetowe: Kancelaria Rady Państwa, Sąd Najwyższy, Prokuratura Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Urząd Rady Ministrów, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Sprawiedliwości, Urząd do Spraw Kombatanatów, Państwowy Arbitraż Gospodarczy, Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk.

2. Do zakresu działania Komisji Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Komunalnej i Mieszkaniowej należą:

- 1) sprawy gospodarki przestrzennej, wszelkich form i rodzajów budownictwa mieszkaniowego (wiejskiego i miejskiego), budownictwa towarzyszącego, budownictwa przemysłowego, przemysłu materiałów budowlanych, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz remontów budynków mieszkalnych;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Centralny Związek Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego oraz Centralny Związek Budowlanych Spółdzielni Pracy.

3. Do zakresu działania Komisji Edukacji Narodowej i Młodzieży należą:

- 1) sprawy kształcenia i wychowania przedszkolnego, podstawowego, ogólnokształcącego, zawodowego i po-

maturalnego, oświaty dorosłych, kształcenia, doskonalenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, wypoczynku dzieci i młodzieży, opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz społecznej i zawodowej adaptacji młodzieży;

- 2) część budżetowa: Ministerstwo Oświaty i Wychowania.

4. Do zakresu działania Komisji Górnictwa i Energetyki należą:

- 1) sprawy górnictwa węglowego podziemnego i odkrywkowego, górnictwa naftowego, problemy energetyki, gospodarki energetycznej, wydobywania gazu oraz przetwórstwa węgla;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Górnictwa i Energetyki, Wyższy Urząd Górniczy.

5. Do zakresu działania Komisji Kultury należą:

- 1) sprawy polityki kulturalnej państwa, w tym rozwoju kultury i sztuki, twórczości, upowszechniania kultury, ochrony dziedzictwa kulturalnego, prasy, radia i telewizji, wydawnictw, społecznego ruchu kulturalnego oraz współpracy kulturalnej z zagranicą;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Komitet do Spraw Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja”, Polska Agencja Prasowa, Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa-Książka-Ruch”.

6. Do zakresu działania Komisji Nauki i Postępu Technicznego należą:

- 1) sprawy szkolnictwa wyższego, polityki rozwoju nauki i postępu technicznego, kształcenia i doskonalenia kadr naukowych, organizacji i kierowania nauką, badań naukowych — podstawowych i stosowanych, jednostek badawczo-rozwojowych, wdrożeń wyników badań do praktyki, wynalazczości i racjonalizacji, normalizacji, metrologii i jakości, korporacji i stowarzyszeń naukowych oraz współpracy naukowej z zagranicą;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Urząd Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń, Polska Akademia Nauk, Państwowa Agencja Atomistyki, Urząd Patentowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Polski Komitet Normalizacji, Miar i Jakości.

Przedmiotowy zakres działania Komisji Nauki i Postępu Technicznego nie zwalnia innych komisji od szczególnej troski o sprawy postępu naukowo-technicznego w dziedzinach należących do ich właściwości.

7. Do zakresu działania Komisji Obrony Narodowej należą:

- 1) sprawy obrony Państwa, dotyczące zwłaszcza działalności sił zbrojnych, systemu oraz funkcjonowania obrony terytorialnej kraju i obrony cywilnej, wykonywania obowiązków w dziedzinie umacniania obronności przez organy państwowe i przedsiębiorstwa państwowe, organizacje spółdzielcze i społeczne oraz przez obywateli, zakładów przemysłu obronnego;
- 2) część budżetowa: Ministerstwo Obrony Narodowej.

8. Do zakresu działania Komisji Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych należą:

- 1) sprawy ochrony i kształtowania środowiska oraz ochrony jego zasobów, gospodarki wodnej, dróg wodnych śródlądowych, meteorologii i hydrologii oraz geologii;
- 2) część budżetowa: Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych.

9. Do zakresu działania Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej należy prowadzenie postępowania w sprawie zbadania zasadności skierowanych do niej wniosków wstępnych o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej, podejmowanie uchwał w tym przedmiocie oraz przedstawianie Sejmowi sprawozdań z przeprowadzonych prac.

10. Do zakresu działania Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów należą:

- 1) budżet państwa, centralny plan roczny, narodowy plan społeczno-gospodarczy (wieloletni), plan perspektywiczny, plan zagospodarowania przestrzennego kraju, bilans płatniczy, plan kredytowy wraz z bilansem pieniężnych przychodów i wydatków ludności i założeńmi polityki pieniężno-kredytowej, fundusze celowe oraz inne plany finansowe, sprawozdania z wykonania tych planów i budżetu, zatrudnienie i płace — w zakresie objętym budżetem oraz planami gospodarczymi i finansowymi państwa, statystyka, ubezpieczenia obowiązkowe, cła, podatki oraz gospodarka materiałowa i paliwowa;
- 2) części budżetowe: Najwyższa Izba Kontroli, Komisja Planowania przy Radzie Ministrów, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Gospodarki Materiałowej i Paliwowej, Narodowy Bank Polski, Główny Urząd Statystyczny, Ogólny zarząd finansowy, Środki rezerwowe, Dochody zasilające, Dochody i wydatki nie rozdzielone.

11. Do zakresu działania Komisji Polityki Społecznej, Zdrowia i Kultury Fizycznej należą:

- 1) sprawy polityki socjalnej państwa (poziom życia ludności, spożycie indywidualne i zbiorowe, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia o charakterze socjalnym), płac i zatrudnienia z punktu widzenia polityki socjalnej, kosztów utrzymania (relacja między wydajnością pracy, poziomem płac i kosztami utrzymania, rozpiętość i różnicowanie płac), struktury demograficznej i zawodowej ludności (wpływ na kierunki i rozwiązania polityki społecznej), pracy (czas i organizacja pracy, warunki pracy, bezpieczeństwo i higiena pracy), ochrony zdrowia i pomocy społecznej, kultury fizycznej, sportu i turystyki;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, Państwowa Inspekcja Pracy, Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki.

12. Do zakresu działania Komisji Prac Ustawodawczych należą:

- 1) ogólna problematyka legislacyjna, jednolitości prawa oraz kodyfikacji,

- 2) współdziałanie w organizowaniu procesu ustawodawczego i zapewnienie jego prawidłowości,
- 3) rozpatrywanie projektów ustaw i uchwał oraz dekretów,
- 4) koordynacja oraz współdziałanie w przeprowadzaniu kontroli wprowadzania w życie i wykonywania ustaw i uchwał Sejmu.

13. Do zakresu działania Komisji Przemysłu należą:

- 1) sprawy hutnictwa, przemysłu ciężkiego, maszynowego, lekkiego i chemicznego oraz wydobywania rud metali, siarki i soli;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego, Ministerstwo Przemysłu Chemicznego i Lekkiego.

14. Do zakresu działania Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich należą:

- 1) sprawy związane ze stwierdzeniem ważności wyboru posłów, z wyrażeniem przez Sejm zgody na pociągnięcie posła do odpowiedzialności karno-sądowej, z warunkami wykonywania przez posłów mandatu poselskiego, jego wygaśnięciem, z działalnością wojewódzkich zespołów poselskich oraz dotyczące wykładni i stosowania regulaminu Sejmu;
- 2) część budżetowa: Kancelaria Sejmu.

15. Do zakresu działania Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej należą:

- 1) sprawy rolnictwa, leśnictwa, ogrodnictwa, sadownictwa, skupu płodów rolnych, hodowli, spółdzielczości rolniczej, gospodarki i ochrony gruntów rolnych i leśnych, zaopatrzenia wsi i rolnictwa w środki produkcji, w tym melioracji i zaopatrzenia w wodę, przemysłu spożywczego i drzewnego, łowiectwa i rybactwa śródlądowego oraz społeczno-zawodowych organizacji rolników i sytuacji socjalno-bytowej ludności wiejskiej;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Centralny Związek Spółdzielni Mleczarskich, Centrala Spółdzielni Ogrodniczych i Pszczelarskich, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych.

16. Do zakresu działania Komisji Rynku Wewnętrznego, Drobnej Wytwórczości i Usług należą:

- 1) sprawy handlu uspołecznionego i prywatnego, usług dla ludności, przemysłu terenowego, rzemiosła, spółdzielczości pracy i spółdzielczości inwalidów, wytwórczości ludowej i artystycznej oraz działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości prowadzonej na terytorium PRL przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Handlu Wewnętrznego i Usług, Centralny Związek Spółdzielni Niewidomych, Centralny Związek Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, Centralny Związek Spółdzielczości Pracy, „Społem” Centralny Związek Spółdzielni Spożywców,

Centralny Związek Rzemiosła, Centralny Związek Spółdzielni Inwalidów, „Cepelia” Centralny Związek Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego.

17. Do zakresu działania Komisji Skarg i Wniosków należą sprawy związane z dokonywaniem analiz dotyczących załatwiania skarg i wniosków przez organy państwowe, państwowe jednostki organizacyjne i organizacje społeczne oraz z rozpatrywaniem skarg i wniosków kierowanych do Sejmu i jego organów, a także nadawaniem im biegu i czuwaniem nad należytym ich załatwianiem przez właściwe organy państwowe.

18. Do zakresu działania Komisji Spraw Samorządowych należą sprawy wynikające z pieczy Sejmu nad rozwojem samorządności, a w szczególności:

- 1) dokonywanie ocen zgodności z prawem i polityką państwa działalności i warunków rozwoju samorządu pracowniczego, spółdzielczego, społeczno-zawodowego i zawodowego,
- 2) podejmowanie przedsięwzięć dla upowszechniania i właściwej interpretacji zasad prawnych funkcjonowania samorządu oraz przedstawianie wniosków w sprawie doskonalenia prawa w tym zakresie
- 3) inicjowanie działalności szkoleniowej dla potrzeb działaczy samorządowych oraz prac badawczych nad rozwojem samorządu,
- 4) organizowanie narad przedstawicieli samorządu, zwłaszcza pracowniczego, dla omawiania zadań, doświadczeń i problemów rozwoju samorządu.

Komisja w zakresie swoich zadań współdziała z komisjami do spraw samorządności wojewódzkich rad narodowych.

19. Do zakresu działania Komisji Spraw Zagranicznych należą:

- 1) polityka zagraniczna państwa,
- 2) część budżetowa: Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

20. Do zakresu działania Komisji Transportu i Łączności należą:

- 1) sprawy transportu kolejowego, samochodowego, lotniczego i prywatnego, żeglugi śródlądowej, budowy i utrzymania dróg i mostów, łączności radiowej i telefonicznej, telekomunikacji i poczty;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Komunikacji, Ministerstwo Łączności.

21. Do zakresu działania Komisji Współpracy Gospodarczej z Zagranicą i Gospodarki Morskiej należą:

- 1) sprawy współpracy gospodarczej z zagranicą, handlu zagranicznego oraz gospodarki morskiej, w tym żeglugi, portów morskich, rybołówstwa morskiego, przetwórstwa rybnego i przemysłu remontu statków, a także popularyzacji problematyki morskiej;
- 2) części budżetowe: Ministerstwo Handlu Zagranicznego, Urząd Gospodarki Morskiej.